

Spis treści

Wprowadzenie	7
------------------------	---

CZĘŚĆ I

Wielka Wojna w twórczości Rotha i Wittlina	11
1. Wstęp – losy pisarzy podczas I wojny światowej	13
2. Wojna w małej prozie, poezji i publicystyce obu autorów	18
2.1. Miniatury Josepha Rotha <i>Herbstwindes Kriegsgeschichten</i> [Opowieści wojenne jesienno-wiatru]	18
2.2. Wiersze wojenne Rotha	22
2.3. Reportaże Rotha z wojny polsko-bolszewickiej 1920 – <i>Polnisch-russischer Krieg</i> [Wojna polsko-rosyjska]	33
2.4. <i>Hymny</i> Józefa Wittlina	37
2.5. „Istnieją w ludziach skłonności zmierzające do jak najszybszego rozwiązania gniołącego duszę zagadnienia wojny”. Eseje Wittlina: <i>Wojna, pokój i dusza poety</i> oraz <i>Ze wspomnień byłego pacyfisty</i>	53
3. Wojna w powieściach Wittlina i Rotha – <i>Sól ziemi</i> a <i>Marsz Radetzky’ego</i>	60
3.1. Geneza obu powieści	60
3.2. Struktura i techniki narracyjne w obu powieściach	63
3.3. Ramy czasowe obu powieści	66
3.4. Główni bohaterowie powieści – Piotr Niewiadomski a Karol Józef von Trotta	67
3.5. W służbie monarchii. Obraz filarów państwa – armii austro-węgierskiej i urzędników – w obu powieściach: Rudolf Bachmatiuk i starosta Franciszek von Trotta	70
3.6. Postać cesarza u Wittlina i Rotha. Kwestia domniemanego plagiatu	74
3.7. Przedstawienie stosunków narodowościowych w monarchii u Wittlina i Rotha	78

CZĘŚĆ II

Galiczyjskie korzenie	81
1. Wstęp	83
2. Ojczyzna utracona – Galicja w reportażach Rotha <i>Podróż po Galicji (Reise durch Galizien)</i> (1924)	87
3. Polska w reportażach Rotha <i>Listy z Polski</i> (1928)	98
4. Stosunek Rotha do „niemieckości”: <i>Listy z Polski</i> i korespondencja z lat 1925–1933	107
5. Galiczyjskość u Wittlina – Lwów młodości – charakter miasta w eseju <i>Mój Lwów</i>	112

CZĘŚĆ III

Poszukiwanie tożsamości – żydowskość, chrześcijaństwo, stosunek do nazizmu	121
1. Wstęp	123
2. Rotha wędrówka do Żydów – <i>Żydzi na tulaczce</i> (1927)	126
3. <i>Der Antichrist</i> (1934)	133
4. „Austria to religia” – kwestia tożsamości w powieści <i>Die Kapuzinergruft</i> (1938) Translatorskie ingerencje Wittlina	145
5. Franciszkańska droga literacka Wittlina. Wiersze: <i>Psalm, Święty Franciszek i biedni Żydzi, Skrucha w Asyżu</i>	159
6. Motyw poszukiwania tożsamości w niepublikowanych rękopisach Wittlina – planowana powieść „Aniołowie pokoju”	168

CZĘŚĆ IV

Kontakty z wydawnictwami emigracyjnymi	183
1. Wstęp – emigracyjne losy obu pisarzy w latach trzydziestych	185
2. Wydawnictwo Gustava Kiepenheuera i jego kontakty z holenderskimi wydawnictwami Allert de Lange i Querido	188
3. Kontakty Rotha z wydawnictwem Allert de Lange	190
4. Roth i wydawnictwo „De Gemeenschap”	202
5. Kontakty z „Rojem” w świetle korespondencji Rotha z Vosem	205
6. Wokół wydania <i>Krypty kapucynów</i> . Koniec współpracy Rotha z „De Gemeenschap”	207
7. Korespondencja między Wittlinem a Walterem Landauerem w związku z niemieckim wydaniem <i>Soli ziemi</i> (1936–1940). Rola Rotha	211
8. Recepcja <i>Soli ziemi</i> w Polsce i na niemieckojęzycznym obszarze językowym	230

CZĘŚĆ V

Wittlin o Rocie w prasie i zapiskach prywatnych	235
1. Wstęp	237
2. Joseph Roth w oczach Józefa Wittlina: artykuł <i>Na marginesie książek Josepha Rotha</i> oraz dwie recenzje z powieści „powojennych”: <i>Zipper i jego ojciec</i> oraz <i>Ucieczka bez kresu</i>	237
3. Przyjaźń Józefa Wittlina i Josepha Rotha w świetle niepublikowanych zapisków i listów Wittlina do wydawców i literaturoznawców: Senty Zeidler, Godelieve Harth, Alexandry von Miquel, Evy Tucker	244
4. Wittlin o Rocie w niepublikowanych listach do przyjaciół: Jana Koprowskiego, Józefa Mayena, Hermanna Kestena oraz biografa Rotha Davida Bronsena	254
5. Listy Wittlina do Rotha	263
Podsumowanie	269
Bibliografia	273
Indeks nazwisk	287